

vist, at indtil 1836 har Universitetet ikke blot havt en egen Formue, men har forvaltet den selv og forvaltet den i den Grad, at de enkelte Professorer havde Stykker af Fordegods, som de forvaltede, og ligefrem oppebære deres Indtægt af, saaledes at Eogne og Kommuner betalte deres Landgilde til de enkelte Professorer. Universitetet havde fuldstændig Raadighed baade over sin egen og Kommunitetets Formue, og det er først i 1836, at Enevoldskongen gjorde det, under de nuværende Omstændigheder, som det viser sig, ikke ganske heldige Skridt at inddrage Universitetets Formue under Statens Bestyrelse. Havde den ikke været indbragen under Statens Bestyrelse i 1836, kunde der aldrig paa denne Rigsdag været Spørgsmaal om at forhandle den Lov, vi her have for, thi saa var Universitetet ikke kommet til at staa paa Finantsloven. Det ærede Medlem, og maaske med ham flere af hans Standsfæller, er, som det viser sig her, i det Hele ikke godt hjemme i Historien. Det skal jeg imidlertid ikke bebrejde ham; jeg beklager kun, at det er almindeligt for den hele Befolkning, at vor Historie kendes for lidt. Men siden der er Tale om, at Magthaverne, hvem det saa end var, der beklæbte Magten, have gjort Indgreb i Universitetets Tale- og Lærefrihed, skal jeg bede de ærede Medlemmer af Bondestanden om ikke at glemme, at et af de groveste Indgreb, der er sket under den absolute Magt, skete under Christian den 4de, og det skete mod to Professorer, Fader og Søn, som talte Bøndernes Sag.

Magten: Jeg kan ganske henholde mig til den ærede sidste Taler (Ploug) med Hensyn til den første forunderlige Paaftand, som er fremkommen om, at det ikke er en Forskættelse af det Princip, der er fulgt gennem Aarhundreder, som det nuværende Lovforslag hviler paa. Jeg har ogsaa studeret Universitetets Retshistorie, og jeg vil fastholde, at, hvis det er noget Princip, som Enevoldskongerne fast og ubrødelig have fulgt, er det det, at udstyre Universitetet med et Indbegreb af særlige Midler og ubrødelig at holde ved de trufne Bestemmelser. Jeg vil minde om Christian den Tredies Fundats, hvorved han gjenindstiftede Universitetet. Der beder og besværges han alle efterfølgende Konger i Danmark, at de aldrig nogensinde ville tillade, at de Midler, der ere henlagte til Universitetet, nogensinde anvendes til noget andet Diemed, og jeg vil endvidere henvise til Frederik den Andens Fundats 1571, hvor han siger, at de Midler, som han og den foregaaende Konge have henlagt til Universitetet, aldrig maa stilles derfra, men skulle blive derved aldeles uformindskede under Guds evige Havn, Straf og Brede. Hertil henholdt Christian den Fjerde sig med Hensyn til de Midler, han henlagde til Universitetet, og jeg har gennem hele Historien aldrig fundet noget Exempel paa, at en eneste Smule af

den Formue, som saaledes var Universitetets, ikke vedblivende er anvendt udelukkende til Universitetets Diemed og særlige Behov. Og naar den ved uheldige Begivenheder var bleven utilstrækkelig til at fyldestgjøre Universitetets Formaal, saaledes som efter Krisen i 1813, har man igjen udfyldt og suppleret dets Formue til et saadant Maal, at den blev istand til at fyldestgjøre Universitetets Fornødenheder. Det skete i 1836, da man fra Kommunitetet henlagde en Sum af 250,000 Rb. til at supplere Universitetets Kapitalformue med. Altsaa netop den samme Fremgangsmaade, som man dengang fulgte, da Universitetets Formue ved ulukkelige Tidsforhold var bleven utilstrækkelig, gaar nu det foreliggende Lovforslag ud paa at gennemføre, efter at den Formuefortøring, der har fundet Sted i de sidste Aar, har sat Universitetet ud af Stand til at fyldestgjøre sine Fornødenheder. Jeg fastholder derfor, at dette Lovforslag netop i alle Maader kun er en Hævdelse af det gennem Aarhundreder fulgte Princip, og jeg kunde ønske at faae et eneste Exempel paa, at man nogensinde i hele Enevældens Tid har fulgt en anden Fremgangsmaade. Saa fremkom der en Bemærkning fra den ærede Taler om, at der aldrig havde været Tale om, at Universitetet skulde have en bestemt Formue. Man kunde se af Betænkningens Side 4, hvorledes den efterhaanden var voget, paa Grund af Konjunkturerne, men nu i de sidste Aar var tagen af, idet Fornødenhederne vare stegne; deri var der ikke noget Unaturligt. So, der er noget Unaturligt ved de senere Aars Udsvikling, thi man har ikke overladt Universitetets Formue til sig selv; nei, man har forringet den ved Midler, som man kunde have undladt, og efterat den saa er bleven forringet, og Universitetet paa den Maade er blevet ude af Stand til at fyldestgjøre sine Fornødenheder, siger man til det: Vær nu saa artig og spis Din Formue op! Jeg behøver ikke at føre Bevis for, at dette er sket; jeg vil kun henvise til den Finantslovsanmærkning, som jeg tidligere har berørt, hvorved man paa et eneste Brædt har berøvet Universitetet en Sum af 370,000 Kr., som ved en kongelig Resolution var tilfagt det. Det er et Brud paa den Lovordning, at de Midler, der engang ere henlagte til Universitetets Fornødenheder, ikke maa anvendes til noget andet Diemed, thi den gamle botaniske Haves Grund var ved et Reskript af 1817 indlemmet i Universitetet, saaledes at den gik op som en Bestanddel i Universitetets Formue. Det var imidlertid en dyr Erhvervelse, thi derved erhvervede Universitetet ganske vist den botaniske Have; men det vilde i Birteligheden ikke sige Andet, end at det kom til at betale en Gjæld paa 20,000 Rb., som paa hvilede Haven, og som det maatte overtage. Det var der imidlertid ikke Noget at sige til i det Dieblit Haven indlemmedes som en Bestanddel i Universitetetsformuen; naar Universitetets Midler